A lényeg itt maradt a flaszteren – 56 perc szabadság, 2. és 3. rész

KULTÚRA

2026. október 24. – 11:41

VASS NORBERT

56 perc szabadság, 2. rész

https://www.youtube.com/watch?v=3QgKksGBbmU

4 fiatal nő és egy város, ami néhány napra kivívta a szabadságát. A Madaz Média *56 perc szabadság* címmel készített valós történelmi eseményekre épülő négyrészes hangjátékot az 1956-os forradalom fővárosi eseményeiről. Az először a Telexen hallható alkotás második része időben röviddel az első epizód lezárulta után veszi fel a fonalat. A Bem-szobornál összegyűlt tömeg Pest felé kanyarog, a Margit hídon csatlakoznak hozzájuk az óbudaiak, aztán a szereplőkkel a Kossuth térre érkezünk.

A hangjáték alkotói (a velük készített interjúnk itt olvasható) tudatosan helyeztek a cselekmény homlokterébe női karaktereket. Pentelényi-Kovács Tímea, az *56 perc szabadság* producere azt mondta, nem volt egyszerű az eseményekben részt vett értelmiségi női narrátort találniuk, mert az ötvenes években idehaza meglehetősen macsó világ uralkodott. A hangjáték történész szakértője, Eörsi László *Pesti lányok, 1956* című kötetében azonban elképesztő sorsok tárultak fel előtte. „Nagyon megragadott például Kiss Margit története. Telefonközpontosként dolgozott, majd részt vett a november 4-e utáni szovjetellenes harcokban, és az egyik összecsapás után fegyverrel kergetett ki a rejtekhelyükről két katonát. Miután megadták magukat, nem engedte, hogy bántsák őket a civilek, pedig megölték egy társát nem sokkal ezelőtt. Az övén kívül több olyan történettel is találkoztam, ahol a nők a legélesebb helyzetekben is képesek voltak az ellenséggel szemben emberséget tanúsítani. De itt van Lehotayné Mona Judit patológus is, aki a Corvin köziek között látott el sebesülteket. Később emigrált, és az Egyesült Államokban törvényszéki szakértőként komoly szakmai karriert futott be. Itthon mégis alig ismerjük a nevét.”

Írógép kattog, halljuk a tömeg jelszavait. Az első részben a Bem téri hangosítással akadt probléma, itt pedig a Parlament előtti világítást kapcsoltatja le a hatalom. Archív felvételről hallunk részletet Nagy Imre Kossuth téri beszédéből, aztán október 25. történéseivel folytatódik a történet, és felugatnak a fegyverek.

„A hangjáték atmoszféráját Szekeres Géza producer és zenei rendező teremtette meg. Annak megvalósítása tehát, hogy a hallgató az események közepén érezheti magát, jelentős részben az ő munkájának köszönhető – mondta Pentelényi-Kovács Tímea. – A színészi játékot stúdióban rögzítettük, ez adja a hangélmény gerincét, a sound dizájn nagy része viszont mesterséges intelligencia segítségével készült. Géza többféle MI-eszközt használt, és manuálisan szerkesztette az ezek által létrehozott hangokat, így alakult ki a végleges hangzásvilág."

A 2. rész megidézi Bibó István, a harmadik Nagy Imre-kormány államminiszterének alakját is, amint a Parlamentben egyedül maradva kiáltványt gépel az ENSZ-nek. „Magyarországnak nincs szándékában szovjetellenes politikát folytatni. A világ színe előtt visszautasítom azt a rágalmat is, mintha a dicsőséges magyar forradalmat fasiszta vagy antiszemita kilengések szennyezték volna be; a harcban osztály és felekezeti különbség nélkül részt vett az egész magyar nép" – írta ebben a szövegben Bibó. Honfitársait pedig arra szólította fel, hogy a megszálló hadsereget vagy az általa esetleg felállított bábkormányt ne tekintsék törvényes felsőségnek, és arra hívta az ország lakosságát, hogy a passzív ellenállás régi fegyverével éljenek.

A 2. részből kiderül, hogyan lett a forradalom zenéje az Egmont-nyitány, és ez az epizód egészen addig vezet, amíg a győzelem illúziója a tüzérségi tűzben elég.

„Minden diktatúra a rádiót fogja utoljára elengedni, mert akié a hang, azé a hatalom!" – mondja a 3. részben az egyik felkelő. A történet a Magyar Rádió Bródy Sándor utcai épületénél folytatódik, ahol a diákok 16 pontját akarta beolvastatni a tömeg. A követeléslistát, amelynek első változatát a Szegedi Tudományegyetemen megalakult Magyar Egyetemisták és Főiskolások Szövetsége (MEFESZ) fogalmazta meg 1956. október 20-án, majd a Műegyetemen az ország egyetemeinek küldötteiből alakult diákgyűlés résztvevői öntötték végleges formába két nappal ezután.

56 perc szabadság, 3. rész

https://www.youtube.com/watch?v=4BpXjnd-cuk

Aztán a Bródy Sándor utcában hirtelen beszűkül a tér és a tudat, az idő felgyorsul vagy éppen megáll, és eldörren egy lövés. A hangjáték négy főhőse a rádió előtt újból összetalálkozik. Ők is a tanúi annak, hogy október 24-én reggel 8 órakor a Bródy Sándor utcai épület a nép kezére került. Az epizód megállapítása szerint az ostrom mérlege: 17 karhatalmista és csaknem 40 civil áldozat.

Arról is hallunk beszámolót, hogy ledöntötték Sztálin bronzszobrát és Csizma térre keresztelték át a Szovjetunió kormányfőjéről elnevezett közterületet, és végig a kint és a bent dramaturgiája feszíti ezt a részt, amely a polgárháború szabadságharcba fordulásáig kíséri a hallgatót.

A videókhoz felhasznált képek: 2. rész: Nagy Gyula / Fortepan, Franz Fink / Fortepan; 3. rész: Nagy Gyula / Fortepan, Hofbauer Róbert / Fortepan, Matthaeidesz Konrád / Fortepan.

Az *56 perc szabadság* 1. része itt érhető el.